

**Goede vruchten voortbrengen** (*Jesaja 5,1-7; Matteüs 21,33-43*)  
Overweging Theo Brock, 19 juli 2020

De Evangelietekst van Matteüs brengt ons in Jeruzalem, het religieuze centrum van het Joodse volk. Het verblijf van Jezus in Jeruzalem wordt zijn moeilijkste periode. Hier wordt hij tegengewerkt omdat zijn Blijde Boodschap niet verstaan wordt door Schriftgeleerden, Farizeeën en de oudsten van het volk. Jezus raakt met hen in discussie. In die gespannen sfeer probeert Jezus met een parabel zijn tegenstanders duidelijk te maken wat zijn missie is, waar Hij voor staat.

In de parabel wordt overduidelijk teruggerepen op de tekst van Jesaja, zoals we die gehoord hebben in de eerste lezing. Een tekst die begint als een danklied maar eindigt in een aanklacht. De wijngaard in de eerste lezing, een metafoor voor Israël - het land van melk en honing door God aan het Joodse volk in bruikleen gegeven - brengt in de tijd van Jesaja alleen maar wilde vruchten voort: vruchten van goddeloosheid, egoïsme en onrecht. De profeet kapittelt het Joodse volk en de gezagdragers van die tijd omdat ze het verbond met Jahweh met voeten treden.

Ook de Evangelielezing is verre van een mooi verhaal. In de parabel vermoorden de pachters van de wijngaard de dienaars en zelfs de zoon van de wijngaardenier, want ze willen zich de wijngaard toe-eigenen. In de parabel staat God voor de wijngaardenier, de pachters voor de religieuze gezagdragers en de mishandelde dienaars voor de profeten die Jezus zijn voorgedaan. Jezus kan vereenzelvigd worden met de zoon die vermoord wordt, de steen die de bouwlieden hebben afgekeurd.

Er is overigens een duidelijk verschil in het slot van beide wijngaard-lezingen. In de eerste lezing vernemen we dat de wijngaardenier uiteindelijk zijn zorg voor de wijngaard, die alleen maar wilde vruchten voortbrengt, radicaal laat varen. De evangelielezing echter besluit met Jezus' woorden: "*Het Rijk Gods zal u ontnomen worden en gegeven aan een volk dat wel de vruchten daarvan opbrengt*". We horen dus ook een nieuw aanbod.

De oorspronkelijke pachtafpraak met de religieuze gezagdragers wordt ontbonden omdat die gefaald hebben, een oordeel dat ze in de evangelielezing over zichzelf uitgesproken hebben. Gefaald omdat ze zich meer bekommerden om hun eigen positie en de letter van de wet dan om het welzijn van mensen. Gefaald omdat ze niet open stonden voor de bevrijdende boodschap van Jezus. Het nieuwe aanbod houdt in dat er nieuwe pachters uitgenodigd worden waarmee God verder wil werken in zijn wijngaard. We horen ook dat Jezus de nieuwe hoeksteen is van het vernieuwde verbond dat door God gesloten wordt met de nieuwe pachters.

In die nieuwe pachtovereenkomst wordt het Joodse volk niet uitgesloten. De nieuwe pachters zijn zowel volgelingen van Jezus uit het jodendom als volgelingen met een andere, heidense, achtergrond. Met andere woorden het volk van het Nieuwe Verbond is en blijft geestelijk verbonden met, en schatplichtig aan, de stam van Abraham, Mozes en Jesaja.

In dit Nieuwe Verbond wordt dus iedereen uitgenodigd om te komen werken in Gods wijngaard; niemand wordt uitgesloten op grond van afkomst en status. Wie komt werken wordt gevraagd goede vruchten voort te brengen en het streven is een goed, betekenisvol leven voor iedereen. De vraag is dan wat wij, U en ik die ons volgelingen van Jezus noemen, kunnen doen om goede vruchten voort te brengen? We kunnen ons geloof in nog zo mooie en liturgisch indrukwekkende vieringen belijden, maar als het geen invloed heeft op ons dagelijks doen en laten, dan heeft het met die goede vruchten weinig van doen. Goede vruchten voortbrengen is geen synoniem voor zakelijk succes. De productie en consumptie van goederen en diensten is niet de maat der dingen. De goede vruchten waarop Jezus wijst zijn: liefde, vrede en gerechtigheid. Liefde, vrede en gerechtigheid als bindmiddel tussen mensen, maar ook als voorwaarde voor de heilheid van de schepping.

De lezingen van vandaag maken ons duidelijk dat de wijngaard, de aarde die ons in bruikleen is gegeven, niet ons bezit is. De waarde van ons leven wordt in Gods ogen niet bepaald door materieel bezit en rijkdom. Een samenleving waarin een paar procent van de wereldbevolking meer dan 90 procent van de aarde bezit is in wezen ziek. Goed beheer van Gods wijngaard betekent dat ieder mens telt en recht heeft om een goed en betekenisvol leven te kunnen leiden, en dat geldt ook voor de toekomstige generaties. Ons leven is betekenisvol als we hieraan bijdragen. De welbekende christelijke werken van barmhartigheid zijn dus blijvend actueel. Maar toch, om de hongerige te spijzen en de dorstige te laven hebben we in Nederland in toenemende mate voedselbanken nodig, en met het herbergen van vluchtelingen wil het nog niet zo vlotten in ons overwegend welvarende land. Ons leven is ook betekenisvol als we op een duurzame manier Gods wijngaard beheren, dus als we respect hebben voor natuur en milieu en de aarde bewoonbaar houden die we in bruikleen hebben gekregen. Dat dat nog niet afdoende gebeurt maakt de klimaatcrisis, de stikstofcrisis en de biodiversiteitscrisis ons duidelijk. De planeet aarde overleeft dat overigens wel, het is de mensheid die zowel moreel als sociaal-economisch gevaar loopt.

De essentie van de ware pachter in Gods wijngaard is dat hij of zij dienend is en niet heersend. Deze levenshouding was kenmerkend voor Franciscus van Assisi, de heilige waarvan we vandaag de naamdag vieren en stichter van de orde waartoe ook Antonius van Padua, de patroonheilige van onze kerk behoorde. Ik wil daarom deze overweging besluiten met zeven raadgevingen van Franciscus van Assisi om als mens goede vruchten voort te brengen:

1. Buig in liefde en dankbaarheid voor het mysterie.
2. Zie alle schepselen als jouw broeders en zusters.
3. Wens vriend en vijand de vrede.
4. Eigen je niets en niemand toe.
5. Ben ieders dienaar maar niemands slaaf.
6. Ga belangeloos om met mensen.
7. Leef dit leven in vreugde.